

HÁRMAS-KÖRÖS

HITBUZGALMI, KÖZGAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLPOLITIKAI FOLYÓIRAT

Előfizetési árak:

Negyedévre 20 fillér.

Megjelenik minden hónap 15-én.

Felelős szerkesztő:

STEFÁN BÉLA

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Endrőd, Széchenyi utca 2.

Hirdetéseket

kedvezményes feltételek mellett közlünk.

Főpásztorunk Endrődön

Endrőd községnek és templomának bucsu-ünnepét emelkedettebbé és fényesebbé teszi azon körülmény, hogy az ünnepi szentmisét évről—évre a nagyváradi csonkaegyházmegye főpásztora: *dr. Lindenberger János apostoli kormányzó* mondja. Különös figyelmét és az egyházközség iránti jóindulatát hirdeti főpásztorunk megjelenése a bucsunapján. Élénk figyelemmel kísérte és megelégedésének adott kifejezést azért, hogy pátrónusunk: szent Imre herceg tiszteletére a község előjáróságának főbb tagja, a férfiak szépszámu serege, s a levente-ifjúság nagy tömege járult áhítatos lélekkel az Ur asztalához. Örömmel hallgatta a diáksereg énekét, az ünnepi szentmisén előadott zeneszámokat és azon óhajának adott kifejezést, hogy jövőben a férfiak is nagyobb tömegben vegyenek részt a templomi népéneklésben. Elismerését nyilvánította az egyházközségnek az iskolaügy áldozatos szeretetéért, s a tanyai iskolák erőteljes fejlesztéséért. Az egyházközség vagyonosabb híveinek figyelmébe ajánlotta a szegény ügy lelkes felkarolását. Szegények mindig lesznek velünk, — az Ur Jézus szavai szerint, — de ne legyenek nyomorgók és éhezők, mondotta atyai jóindulattal a főpásztor. Endrőd katolikus népe hálás szeretettel értékeli a főpásztor jóságát és megszivelve tanácsait az egyházközség lelkiéletének, s a szegényügy felkarolásának munkálataiban — az u.n. Katolikus Akció apostoli munkájában — készséges odaadással vesz részt a jövőben is.

Kozma Miklós belügyminiszter

korábbi ígérete szerint meglátogatta a lisszántuli aszálysújtolla vármegyét, s ezzel kapcsolatban október 30-án eljött hozzánk is Endrődre. A község háza ajtajában *Bakos József* főszolgabíró, *Timár Imre* bíró, *Harsányi László* főjegyző, s a helyi egyesületek vezetőinek társágában *dr. Pálka Pál* járási főszolgabíró üdvözölte a Minisztert, aki néhány szóval megköszönvén az üdvözlést, a főjegyzői irodába vonult. Kísérelében voltak *dr. Johann Béla* államtitkár, *dr. Ricsói Uhlarik Béla* főispán, *dr. Vitéz Márky Barna* alispán, *dr. Vajna Károly* miniszteri osztálytanácsos, a miniszter személyi titkára és *dr. Röthler István* helyettes vármegyei főorvos.

Kozma belügyminiszter a lakosság anyagi és természviszonyairól, majd a községi orvosoktól Endrőd közegészségügyi viszonyairól tájékozódott. Különösen érdeklődött a földmunkások helyzetéről és a szegény iskolás gyermekek eddigi segélyezéséről. *Harsányi László* főjegyző a lakosság legégetőbb szükségleteiről, *Timár Imre* bíró a kisgazdáknak nyújtandó tavaszi termények vetőmagjának állami kölcsönadásáról, *Csernus Mihály* apátplébános és *Klinghammer László* titkár a múlt télen végzett ebédeltetési akció méreteiről tájékoztatta a minisztert.

Ezek után a község háza tanácstermébe vonult át a Miniszter, ahol a község társadalmi egyesületeinek, a kisgazdák, iparosok és munkásoknak küldöttsége várta és üdvözölte Kozma Miklós minisztert.

„Nem politikum, nem érdek, hanem hivatali állásomból folyó kötelezettség és a magyar faj szeretete hozott le engem az aszálysújtolla vidékek megtekintésére”, mondotta a Miniszter. — Jól tudom és ismerem a lisszántuli országrész inségét és súlyos nélkülözését. A m. kir. kormány fájó érzéssel mérlegeli a lakosság nehéz helyzetét, s az ország válságos gazdasági viszonyai közül is minden lehetőleg meglesz arra, hogy az új termésig segítségére legyen a vidék lakossága-

nak. Küjönös gondot fordítunk a munkaalkalmak biztosítására és így a legjobban szenvedő társadalmi réteg kenyérkereseti lehetőségének megteremtésére. Felkaroljuk a szegényiskolásgyermekek téli étkezési akcióját is, hogy egyellen magyar gyermek se éhezzen. Rövidesen intézkedem — folytatta tovább a miniszter, hogy a község, a társadalom adományait megfelelő segély nyújtásával növeljem, s ezáltal lehetővé tegyem a gyermekek téli táplálkozásának biztosítását. Különös gondom lesz arra, hogy a népbetegségek: trahoma, tüdővész stb. megfelelő preventív intézkedésekkel terjedésükben meggátoltassanak, s ekként a nép munkabírása és megélhetési lehetősége — az elkészült gyógykezelés gyakran súlyos költségeinek megtakarításával is — fokozódjék.

Hiszem, hogy a jó Isten jobb időket hoz még a vidékre is, addig pedig erős akarattal és türelemmel küzdjük át a viszonylagos hónapot.

A lelkes éljenzéssel fogadott beszédet *Csernus Mihály* apátplébános köszönte meg a Miniszternek. Már az a jelenség is, hogy a Miniszter ur Öccellenciája nem választások idején, nem voksok biztosítása céljából, hanem a falu népének nyomoruságos élete iránt érzett meleg szeretete és együttérzéséből jött el hozzánk, nagy megnyugvást és bátorítást ad nekünk nehéz napjaikban. Endrőd immár a második aszályos évet szenved. Nyomorog itt a kisgazda és kisiparos éppugy mint a munkás. Jól tudjuk azt, hogy a m. kir. kormány sincs abban a helyzetben, hogy ill rózsás állapotokat teremtsen, de az ország vezetőinek megérintő szeretete és ígért segélynyújtása a lakosságnak is több energiát és küzdőképességet ad nyomoruságos helyzetének türelemre és elviselésére. Végül kérte a Minisztert, hogy miként a tavaszi szerencsétlen napokban ígerte, legyen jóságos atyja a falunak és a lehetőség korlátai között segítse a munkaszerető, földjéhez, hazájához

A szegény gazdagok

A szegény ember minden vágya abban csucsosodik ki: ha csak lenne egy pár ezer pengő, boldog lennék. Élnék, mint hal a vízben.

A pénz azonban nem lesz senkik boldoggá. Számos példát láttunk erre az élelben: *Edward Satterswille*, angol milliomos 365 házat építtetett magának, hogy az év minden napján másikkban lakhassék. Nagy fényűzéssel rendezte be azokat, de mikor elkészültek, már meg is unta mind és szállodába ment lakni.

Sokan nem is élvezik óriási vagyonukat, csak gyűjtögetik az aranyat. A fősvénység ördöge megkeseríti életüket, sőt még halálukat is.

Vanderbill Kornél 105 millió dollár tulajdonosa haláloságyán feküdt. Halála előtt pár nappal az orvos pezsgőt rendelt neki. *Vanderbill* azt felelte: „Ugy gondolom, szódavíz is jó lesz.”

Mások vagyonukkal önkretleszik egészségüket és a korai halál martalékaik lesznek. Egy *John Steele* nevű amerikai, mint egészen fiatal ember Kaliforniában néhány hét alatt több száz milliós vagyont szerzett. Ezt tíz év alatt elköltötte és harminc éves korában a szegények kázában halt meg.

Ezek a szegény gazdagok! Mennyivel gazdagabb az a szegény, aki megelégedetten él és a mennyország számára gyűjt kincset.

és Istenéhez ragaszkodó becsületes népet.

A Miniszter távozása előtt melegen érdeklődött a szerencsétlenül jártak árvái iránt és *Harsányi főjegyzőnek 200 pengőt adott át, hogy ruhasegélyben részesítse a 19 árvát.* Ezenkívül 150 pengőt hagyott hátra a szegényiskolás gyermekek téli segélyezésére.

Kilenc óra felé járt már az idő, amikor Kozma Miklós belügyminiszter kíséretével aulóra szállt és a jelenlevők éljenzése mellett Gyomára távozott.

Katolikus Akció

Az endrődi róm. kat. egyházközségi képviselőtestület és az Aclió Catholica szakosztályok tagjai november hó 5-én Szent Imre herceg napján d. u. 3 órakor Katolikus Akció gyűlést tartottak a Népház mozi-teremben. A gyűlésen megjelent **dr. Lindenberger János** apostoli Kormányzó, **Fetzer József** esperes-plébános, **Csernus Mihály** apátplébános, **Timár Gyula** kondorosltanyai helyi lelkész, **Kalmár Vince** világi elnök, valamint az egyházközségi képviselőtestület és az A. C. egyes szakosztály-tagjai teljes számban.

Fetzer József esperes plébános elnök üdvözölte a megjelenteket és megnyitotta a gyűlést. Ismétellen hangsúlyozta a katolikuságnak annyira kívánatos tömörülését, összefogását, együttes működését, amely méltóképpen meghozza az eredményt. Ezután felkérte **Stefán Béla** tanár-titkárt, hogy ismeresse az egyes szakosztályok 1935/36 évi munkaprogramját.

Hitbuzgalmi és szervezési szakosztály:

1. Október 27-én, Krisztus Király ünnepén a gyermekek-ünnepélyes felajánlása örökléni Krisztus Királynak a templomban.

2. Apostolkodtak a csoport tagjai az irányban, hogy a 15 éven felüli ifjak a november 5-i közös szentáldozáson minél többen vegyenek részt.

3. A központilag irányított szegényellátás alkalmából a szakosztály a felderítés munkájában részt vesz és ugyanakkor a szegények lelkigondozásáról is gondoskodik.

4. November hó 15-től december 20-ig hetenként 1—2 délután összejövetel a Népházban, részben az egyházi ruhák javítása, részben a szegény gyermekek részére ruhavarrás és javítás végett.

5. December 6-án az elemi iskolás gyermekek Mikulás estje.

6. Leányegyesületi tagok körzetenkénti felosztása; minden körzetben egy-egy megbízott felügyel a többi tagokra és igyekeznek a nem egyesületi tagokat is a bensőbb hitéletre és az egyesületi életben való részvételre buzdítani.

7. Summás lányok lelkigondozása, összejelése, s munkaadókkal való kapcsolat felvétele és gondoskodás róluk a látásban is.

8. Az utjalepi lányoknak vasárnap délután előadás tartása, részben nevelési, részben szórakoztató előadásokkal, melyek

megtartását az utjalepi tanítónő vállalta.

9. December 8-án a lányok közös szent áldozása.

10. December 23-án Karácsonyfaünnepély.

11. Március hóban mindkét nembeli ifjuság közös szent áldozása.

12. A női Liga első vasárnapi egész napi Szentségimádásába a szakosztály is bekapcsolódik.

13. Nagyöbji minden péntekjén vallásos irányu böjti délutánt rendez. Buzdítás minél nagyobb számu részvételre.

14. A Férfi Liga külső tagjainak toborzása.

15. A tagok vigyék át a közudalomba, hogy Endrődön a Jézus Szive Népleányok munkájára szükség van, s letelepülésüket előkészítsék.

Kulturális szakosztály:

A kulturális szakosztály működése kiterjed az iskolásgyermek, a leventék, a cserkészek, a polgári iskolát végzettek, a nem tanköteleskorú mindkét nembeli ifjuság és a felnőttek kulturális foglalkoztatására.

Az elemi iskolák r. k. jellegűek és így azokban a katolikus nevelés biztosítva van. Minden elemi iskolaegységnek szivgárdája van, hetenként egy-egy gyűlést tartanak és havonta ünnepélyeket rendeznek, amelyekre a szülőket is meghívják.

Évenként legalább kétszer látogatassák meg a tanítók a gyermekeket otthonukban, hogy meggyőződjenek a szülők erkölcsi felfogásáról, hitéletéről, anyagi viszonyairól és közvetlenül, személyesen hassanak rájuk. Évenként legalább két szülői értekezletet tartanak, amelyeken a nevelési kérdéseken kívül egy-egy előadást „Krisztus és a gyermek” gondolköréből vegyenek.

Az elemi iskolák rendezik a szokásos karácsonyi pásztortájkot is.

A polgári iskolában három szülői értekezletet tartanak, a szülői látogatás és a szivgárda működése az elemi iskoláéhoz hasonló. A szivgárda a —szivgárdisták avatásával kapcsolatban — rendezti a december hó 8-i ünnepélyt.

Az iskolából kikerült mindkét nembeli ifjuság kulturális foglalkoztatása a szakosztály legértékesebb feladata.

A leventék foglalkoztatása: Minden vasárnap a szorosan vett kiképzés után egy-egy káplán negyedórás előadást tart, utána testületileg mennek

misére. Ezenkívül hetenként két napon — szerdán és szombaton — este az oktatók vezetésével a Levente Otthonban gyűlnek össze. Ez összejövetelek célja a szórakoztatáson felül, katolikus szellemű előadások tartása, katolikus irányu olvasmányok kölesönzése, megfelelő rádióelőadások hallgatása és önképzőkori tevékenység.

A leventék évenként néhány műkedvelő előadást rendeznek.

A cserkészek katolikus szeltemben való nevelése is biztosítva van. A cserkészképzésen kívül hetenként egyszer — hétfőn — órsi összejövetelet tartanak, amelyen rendszeresen szerepelnek olyan témák, amelyek, a hitélet kimélyítését célozzák. A cserkészek is, mint a múltban, rendeznek ifjusági ünnepélyeket, s műkedvelő előadásokat.

A polgári iskolát végzett ifjuságot az A. C. keretében egyesületi életben foglalkoztatjuk. Havai összejöveteleken változatos foglalkoztatással építjük ki a diákszövetséget, hogy ezáltal abban a gondolkörben neveljük őket, amelyben az iskolában neveltük. Szent Imre napján ünnepélyt rendeznek.

Az ifjuságnak azt a részét, amely a leventék, cserkészek, illetve a polgári iskolát végzettek között nincsen, legény, — illetve leányegyesületben tömörítjük és foglalkoztatjuk. Az egyesületi életen kívül úgy a legény —, valamint a leányegyesület is ünnepségeken viszi a nyilvánosság elé munkásságának eredményét. A leányegyesület rendezti a Szent Erzsébet ünnepélyt.

A felnőttek továbbképzését a népművelési tevékenységben folytatjuk.

A népművelési bizottság elnöke Csernus Mihály apátplébános, az előadók r. k. tanárok és tanítók, valamint a község katolikus vezető férfiai. A folyó évben 120 népművelési előadást tartunk. Az előadások tárgyát is ezen bizottság állapítja meg, ami biztosíték arra, hogy minden előadáson a katolikus szellem és nemzeti irány domborodik ki. Az előadásokon kívül rendezünk még 4 alkalmi ünnepséget és 12 műkedvelő előadást.

A népművelési előadások egy részét olyan helyen tartjuk, ahol mindenki számára hozzáférhető (Népház, iskolák), más résztegyesületekben, körökben, hogy azokhoz is hozzáférhessünk, akik különben nem látogatják az előadásokat.

A nagyöbji időszakban velített képes előadásokat rendezünk,

amelyek eddig is nagy népszerűségnek örvendtek. Vallásos tárgyú lesz mind annyi. Erőteljes propagandát fog kifejteni a szakosztály olyan irányban, hogy katolikus sajtótermékek (Nemzeti Újság, Új Nemzedék, Szív, Hármás Körös) minél nagyobb számban terjedjenek el a nép között.

A leventékből, a cserkészekből, a végzett polgárlásból, a legény és leányegyesületekből legalább egy, esetleg két *vegyeskart* alakítunk, hogy énekszámakkal szentmiséken szerepeljenek, illetve az ünnepélyek műsorát vonzóbbá tegyék.

A végzett polgári iskolások minden évben ünnepélyt rendeznek és évenként az öt évvel azelőtt végzettek *találkozó*t rendeznek.

Minden előadásunk és ünnepélyünk Krisztus és a gyermek jegyében folyik le.

Célkitűzésünk: Községünk lakosságát közönnyőségéből felrázni, erőteljes, tevékeny és öntudatos katolikus életre nevelni.

A szociális és karitatív szakosztály

munkaprogramját **Csernus Mihály** apátplébános ismerette. Hangsúlyozta, hogy az inségesek, valamint az elaggottak és szegény gyermekek téli segélyezését a községben **Harsányi László** főjegyző kezdeményezésére az „Egri — Norma” alapján egyöntetűen kívánják megoldani, melyben az egyesületek, testületek és a politikai község egyaránt részt vesznek egy központi bizottság irányítása mellett. Ilyen irányu lépések már történtek és remélhető a sikeres megoldás, amelynek eredményeképpen elérhető, hogy egy család sem fog nyomorogni a tél folyamán.

Ezután **dr. Lindenberger János** apostoli Kormányzó emelkedett szólásra. Helyesnek találta az elhangzott munka programot, valamint az oly régóta húzódo szegény-ügynek együttes segélyezését és megoldását s arra a jó Isten áldását kérte.

Szegények mindig lesznek velünk az isteni Mester szavai szerint, de hogy éhezők és nyomorgók ne legyenek, arra mindnyájunkat kötelez a felebaráti szeretet nagy parancsa. Ne feledjük, hogy „amit a legkisebbnek tesszük az emberek fiai közül, Istennek cselekszünk.” Ezért abból a kicsiből is, amelyet Isten adott, adjunk valamit szükölködő embertársainknak. Isten dicsőségére és a lelkek javára kitartó munkára hívta fel az endrődi szakosztályok lelkes tagjait.

A jól sikerült gyűlés az „Óh örök Szeretet nagy mélysége” kezdetű ének hangjai mellett ért véget.

Gömbös Gyula Gyulán és Orosházán

Vasárnap délután Orosházán, hétfőn délelőtt Gyulán vette át nagy ünnepséggel Gömbös miniszterelnök a vármegye e két nagy helyének *diszpolgári oklevelét*. — Leikes hangulat, meleg szeretet és őszinte nagybecsülés nyilatkozott meg a nagyszámban jelen voltak részéről, amely láthatólag igen mély hatást váltott ki a Miniszterelnök szívéből is. Nagyvonalú beszédeinek közvelen főnusa, minden személyeskedéstől ment tárgyilagossága, az Alföld népének szeretete, jövő gazdasági helyzetének gondos fejlesztése általános tetszést váltott ki még azok körében is, akik nem tartoznak Gömbös Gyula politikai pártjához.

Lapunk szűk keretében csak röviden közölhetjük a Miniszterelnök bennünket különösen érdeklő kijelentéseit:

A magyar akarás és kilátás politikáját hirdetem. Ezért szükséges az egységes erőgyűjtés politikája, amelyben a nagy feladatok megvalósításával megerősödik a magyar. Ezek között három probléma foglalkoztatja legjobban: *az Alföld fásítása, vízzel való ellátása és a közlekedés fejlesztése.*

A kormány évenként 100 millió facsémét bocsát az Alföld rendelkezésére, hogy itt 10-15 év múlva nagy területű erdők javítsák az éghajlatot. Derék alföldi kubicosaink és földmunkásaink munkaerejét a tervbe vett csatornaépítő munkálatok során kívánjuk foglalkoztatni. Mielőbb *megvalósítjuk a békésszentandrási duzzasztógát építését*, hogy a vármegye gazdáinak buzaértékesítését az olcsóbb víziút üzembehelyezésével könnyebbé és hasznosabbá tegyük.

A közlekedés terén a vasuti tarifa mérséklésével óhajt segíteni a nyugateurópai piacokhoz távollevő tiszántúli országrész gazdasági közönségén a kormányzat.

Minden rendelkezésre álló erővel *szaporítani kell a független, életképes és erőteljes magyar parasztság számát, mert ebből fakadnak a nemzet kiupadhatatlan ősi életerői.*

A magyar iskolák nagy nemzeti hivatását méltatta ezek után. Ne holt ismeretanyagot közvetítsenek, hanem inkább *a nevelésre és a jellem kiformalására helyezték a fősúlyt.*

Az ünnepséggel után több közüzemet tekintett meg a miniszterelnök, majd a délutáni gyorsal visszautazott a fővárosba. — Bankett sem Orosházán, sem Gyulán nem volt a miniszterelnök határozott kívánságára. „Az inség és nyomor vidékén nincs helye vigasságnak” mondotta. — Helyes gesztus volt. —

Dr. Ricsói-Uhlarik Béla főispán Endrődön

Vármegyénk új főispánja az endrődi bucsunapot választotta, hogy Gyomán és Endrődön látogatásainak egy részét elvégezze. A vasutnál dr. Pálka Pál főszolgabíró fogadta, ahonnan a nagyváradi egyházmegyének Endrődön tartózkodó főpásztorának: dr. Lindenberger János apostoli kormányzó üdvözlésére Endrődre ment. Ezt követőleg résztvett az endrődi NEP nagyválasztmányának gyűlésén, ahol Timár Imre bíró, elnök és Klinghammer László pártfőtitkár üdvözölték. — A főispán nagy érdeklődéssel hallgatta a pártfőtitkár jelentést, melyet névszóra követte. Iványi István gazdálkodó a szikeslajok javítására szükséges államkölsön kieszközölésére, Dinya Vilmos a kisiparosok helyzetének javítására, Bula Gábor Nortonkút fúrásához állami segínyt, Bula Vincze a lavaszi vetőmagvak kölcsönadása, Klinghammer László a munkaaltsálok további biztosítására kérték és hívták fel a főispán figyelmét. Dr. Ricsói-Uhlarik főispán sorban válaszolt a felszólalók beszédére. Világos, meggyőző szavakkal ecselelte a kormány agrár és szociális gyakorlati politikáját és a már eddig is nyújtott értékes segítséget. Leikes eljenzés honorálta azon kijelentését, hogy a lehelőség halárain belül minden erejével azon dolgozik, hogy a vármegye aszálytól súlytott agrár lakosságán segítsen és a munkásréteg helyzetét legalább is türelmebbé tegye. Endrődön alig van már 100—150 munkás munka nélkül, több mint 650-en *állami elhelyezést nyertek* a külön-

féle utépítések földmunkálatainál. Rajta lesz, hogy a csekély számú lthonnaradott is kenyérhez jusson. *Elvárja azonban, hogy a gondoskodást azzal viszonzza a munkásosztály, hogy minden félrevezető demagógiától és uszítástól eltávolodva, hűséges részét képezzék a nemzeti és keresztény erkölcsi alapon álló magyar társadalomnak.* — Ne feledjék el, hogy a kormány is csak felkézéssel tud dolgozni az ország nehéz gazdasági helyzetében és az adóhátralékok óriási összegének nélkülözésével. Eldórádóra ne számítsen senki, de arra Gömbös Gyula kormányja gondol, hogy erőfeszítő munkával és okos takarékos-sággal a mindennapi kenyér beszerezhető legyen. — Nagy eljenzés közöli távozott főispánunk a nagyválasztmány jól sikerült gyűléséről a helybeli plebániára, ahol résztvett a bucsui ebédén. —

Ebéd után dr. Pálka Pál és Bakos József főbírák társaságában látogatást tett Timár Imre bíró, Harsányi László főjegyző, Alapy Andor gyógyszerész, Varjú József Népsz. Kisgazdakör elnöke, Kovács Ferenc iparlestülél elnöke házában, majd autóján Gyomára ment át. — Örömmel állapítjuk, hogy az új Főispán szerelteméllő kedves modorával, figyelmes előzékenységgel és odaadó segileniakarásával általánosan megnyerte a község lakosainak bizalmát és hűséges ragaszkodását. Biztosan hisszük és tudjuk, hogy tevékeny munkássága és jóindulata támogatása még erősbbé fogja a lakosság nagyra-becsült bizalmát.

A Békésmegyei Általános Tanító Egyesület gyomai járásköre

f. évi nov. hó 4.-én tartotta alakuló közgyűlését Endrődön, a Katolikus Népházban. A gyűlésen megjelent *Ringbauer Károly* tanügyi tanácsos, a békésvármegyei tankerület vezetője, *Csernus Mihály* apátplebános, *Harsányi László* endrődi főjegyző, *Karsai István* békéscsabai igazgatótanító, a vármegyei általános tanító egyesület elnöke, *Czabáry István* a békéscsabai, *Molnár László* a szarvasi járáskör kiküldöttjei, az endrődi rk. polg. iskola tanárfejele, *Varjú József* és *Varjú Imre* endrődi kisbirtokosok a Kat. Népszövetségi Kisgazda Kör képviselőjében, s a gyomai és endrődi iskolák és óvodák tanzenélyezete, csaknem teljes számban.

Karsai István egyesületi elnök meleg szavakkal üdvözölte a megjelent vendégeket és a tanítóságot. Ismerlette az egyesülés célját és fontosságát. Buzdító szavaira a járás tanítósága elhalárolta a gyomai

járás körü tanító egyesület megalakítását. Elnökül *Orbók József* endrődi rk. igazgatótanító, alelnökül *Szöke Ferenc* gyomai ref. és *Mohácsi János* gyomai rk. igazgatótanítókat választotta meg. Az egyesület vezetői *Lesniczky István* endrődi közégi és *Paróczay Gergely* endrődi rk. tanítók. Pénztáros *Bencze József* endrődi rk. kántortanító, járásköri kiküldöttek *Hajdú Béla* gyomai ref., *Krucshó Mihály* gyomai közégi tanítók és *Lesniczky József* endrődi rk. igazgatótanító. A gyűlésen *Fehérváry Ferenc* endrődi rk. tanító tartalmas felolvasást, *Kovács Mátyás* endrődi rk. tanító szépen felépített mintatanítást tartottak. Gyűlés után a kath. Népházban *közébed* volt, melyen *Csernus Mihály* apátplebános, *Ringbauer Károly* kir. tanfelügyelő, *Karsai István* várm. egyesületi elnök, *Orbók József* járásköri elnök és *Bencze József* tanító mondott üdvözlő köszöntőt.

Havi istentiszteleti sorrend:

November 16-án, 17-én és 18-án este 5 órakor triduum szent Erzsébet tiszteletére.

November 17-én a varjasi és tanítóföldi, **november 24-én** a csejti és öregkerti kápolnás iskolákban mutatunk be szentmisét. **Minden szombaton** d. u. 3 órakor **énektanítás a felnőttek** részére a templomban. —

November 17-én d. u. fél 4 órakor szent Ferenc III. rendje, **november 24-én** az Oltáregyesület, **november 30-án** d. u. 5 órakor a Férfi-liga tartja havi ajátosságát. —

November 29-én d. u. 4 órakor a polgári iskolában a Női-liga, **dec. 1-én** d. e. 3/4 11 órakor a Jézus Szive Szövetség csoportvezetői tartják havi gyűlésüket. A leányegyesület havi ajátossága **december 5-én** d. u. fél 4 órakor lesz.

Az első roratét december 2-án mondjuk. —

December 8-án a 15 éven felüli leányok közös szentáldozás hoz járulnak a B. Szentszűz tiszteletére. Ugyanezen napon d. u. fél 4 órakor **Szövetség avatás**. —

December 8-án szentmisét mondunk az öregkerti kápolnás iskolában. —

Egyetlen éhező gyermek sem lesz Endrődön

Kozma Miklós belügyminiszter látogatása után egy héten belül leküldte hozzánk *dr. Sajó Lajos* országos egészségügyi főfelügyelőt, hogy a 3—12 éves szegény gyermekek téli ebédeltetési és tejszegély akcióját szervezze meg. *Dr. Mészáros József* szegedi egyetemi magántanár és *dr. Róthler István* vármegyei főorvos helyettes kíséretében érkezett hozzánk **november 6-án** a miniszter kiküldöttje, s a vármegye főispánjának, dr. vitéz Ricsói-Uhlarik Bélának előzetes intézkedése és tájékoztatása alapján szűkebbkörű értekezleten tárgyalta le e fontos kérdést a község és charitatív egyesületek vezetőinek jelenlétében. — „Zöldkereszt gyermekek ebédeltetési akció” néven indul meg azon egyesített munkálat, mely gyűjtésekből, adományokból, községi és vármegyei hozzájárulásokon kívül *Kozma Miklós belügyminiszter 2000 pengős segélyével lebonyolítja a 3-4 hónapra tervezett ebédsegélyt*. — Tudjuk, hogy anyagiakban mindenki szűkölködik az aszály sújtotta faluban. *De a kicsiből is kell juttatnunk azoknak, akiknek semmijük, még betevőfalatjuk sincs*, vagy nem lesz a fenyegető téli hónapokban. A jövő nemzedék megmentése faji és nemzeti érdek. Helyesen és igazán a jó Istent sem szereti az, aki felebarátját nem szereti és ha kell, még áldozatok árán is nem segíti. Reméljük, hogy Endrőd katolikus népe nem felejtli Krisztus parancsát: „*ugy szeresd felebarátodat, mint tenmagadat!*”

HIREK A NAGYVILÁGBÓL

Az endrődi bucsunap nagy ünnepélyességgel zajlott le. Községünk és templomunk nagy ünnepének fényét különösen emelle azon körülmény, hogy a szentmisét **dr. Lindenberger János apostoli kormányzó**, az egyházmegye főpászlora mondotta s hogy megjelenik körünkben a vármegye illusztris főispánja: **dr. vitéz Ricsói-Uhlárik Béla** is. Résztvettek még a szentmisén **dr. Pálka Pál** és **Bakos József** főbírák, valamint **dr. Záhonyi Aladár** járásbíró elnök is. A szentbeszédet **Fetzer József** pápai kamarás, kerületi esperes és **Borbás Pál** szentandrászi plebános mondották. Megható és felemelő volt még az, hogy a községi előjáróság főbb tagjának vonzó példaadásával a **férfiak és legényeknek** nagy tömege, mintegy 400-an járultak e napon az Ur oltárához. Délután a Katolikus Akció helyi szakosztályai tartottak lezáró szervező-gyűlést. Erről más-helyütt számolunk be.

Ezült-mennyegző. A Slefánia-szövetség agilis elnöke, az endrődi úritársaság kedvelt és nagyrabecsült „Bandi bácsi”-ja: **Alapy Andor** gyógyszerész és neje **Zaka Mária** úrnő **november 20-án tartják ezült-mennyegzőjüket** az endrődi plebánia-templomban. Az egyházi áldást **Csernus Mihály** apátplebános adja a jubiláló házaspárra.

Arany-mennyegző. Az endrődi iparostársadalom közbeszülésben álló tagja: **Klinghammer Ferenc** kalaposmester és neje **Hornok Rozália** folyó hó 6-án tartották arany-mennyegzőjüket. Szentmiséjük alatt a jubilláló házaspárral együtt gyermekeik is résztvettek a szentáldozásban. **Csernus Mihály** apátplebános részesülte áldásban a köztisztviselőben megőszült házaspárt és inlézett hozzájuk megható beszédet.

Az endrődi róm. kat. Szent Imre polgári fiúiskola 571 sz. Szent Alajos cserkészcsapala, f. hó 5-én este jól sikerült műsoros ünnepély keretében hódolt **Szent Imre emlékének** a Népház mozitermében **Csókási Béla** tanár-parancsnok rendezésével.

F. hó 17-én d. u. 5 órakor a Leány-Egylet **Szent Erzsébet** tiszteletére műsoros estélyt rendez a Népház mozitermében.

Gondoljon családjára és ne mulassza el belépni a **Katolikus Népszövetség Temetkezési Egyletbe**.

Felavatták a kalocsai rokkanttelepet. A kalocsai rokkanttelep utoljára épült kulturházal vasárnap avatták felszép ünnepség keretében. A kulturház a honvédelmi minisztérium és **Zichy Gyula** gróf kalocsai érsek támogatásával épült. **Zichy Gyula** gróf kalocsai érsek áldotta meg a kulturházal.

Embertelen gonoszság. Rikoff, a fehér orosz felkelésnek egykori lábornoka, az elmúlt nyáron orosz parasztnak öltözve, bejárta Szibériának nagy részét és ott a szovjet állapotait tanulmányozta. Tapasztalatainak egyes részleteiről most számolt be. Leírta, hogy Kabarovszk közelében egy kísérleti állomást talált, amelyik nincsen rajta egy térképen sem, az utaktól távol fekszik és amelynek közelébe nem engednek idegent. Itt próbálják ki a különböző új találmányu mérgezőgázokat és bombákat. Az állomáson 5—600 szovjetellenes politikai fogoly van, akiket a kísérletek céljára felhasználnak. Amikor ő ott jár épp egy uifajta gázzal kísérleteztek és egyellen kísérlet alkalmával a foglyok közül százharmincan meghaltak. Megdöbbentő és felháborító, ez a hír. De még inkább felháborító, hogy Európa hatalmasai szerződéseket kötnek velük, sőt ennek az országnak képviselője ül legutóbb is a genfi Népszövetség elnöki székében.

Három orosz püspök megterése. Franciaországban főbb Oroszországból menekült görögkeleti püspök él. Közülük most hárman a római Szent-székhöz fordultak és kérték a katolikus Egyházba való felvételüket. A római hatóságok nagyon vigyázatosan járnak azonban el az ilyen kérések elintézésénél. Szorgosan utánanéznek, vajjon a vallási meggyőződés-e az oka a katolikus Egyházba való megterésüknek, avagy csak a hontalanság nehézségei? Ezeket a görögkeleti püspököket csak akkor veszik át, ha a vallásos meggyőződés hozza őket Egyházunkba.

Egy falu ritka ünnepe. Észak-franciaországban, Arloisban ritka ünnepség volt nemrégiben. A község öt szülőltje tartotta egyszerre a falu templomában primiciáját. A templomocskában szükségollárokat állítottak fel, hogy az öt primiciás egyszerre, egyidőben misézhesen. A pártalan ünnepségen résztvettek az egyházmegyének püspöke is. A falu apáca-nagyja pedig büszke, hogy körükből ennyi szolgálja került ki az Urnak.

Ministránsnak jelentkezett és kifosztotta a szaléziánusok templomát. Néhány héttel ezelőtt beállított a rákospalotai **Clarisseumban** lévő szaléziánusokhoz **Sebestyén István** 19 éves szövmunkás és ministránsnak ajánkozott **Szilcs József** káplánhoz, aki magához is vette. **Sebestyén** másnap ministrált is, de a mise után, amikor a káplán eltávozott hazulról, álkulcsal behatolt a lakásába és onnan minden értékes holmit elvitte. **Sebestyén** még ugyanazon nap éjjelén betört a templomba és az összes értékes kegyesreket ellopta. A veszedelmes betörő ezenkívül az elmúlt két hét alatt Ujpesten 14 betörést követelt el. A detektívek a notórius betörőt bekisértek az ujpesi rendőrségre, ahol tartóztatták.

Felgyújtotta az apósa házát egy dunaföldvári gazda. Hétfőn hajnalban Dunaföldváron tűz támadt Tóth Ferenc gazdálkodó Kert utca 20. szám alatti házában. A tűzkár meghaladja a 10.000 pengőt. A vizsgálat megállapította, hogy a tűzveszedelmel gyújtogatás okozta. A csendőrség csakhamar kiderítette, hogy **Rubi Ferenc** dunaföldvári gazda gyújtotta fel apósa házát bosszúból, mert évek óta haragos viszonyban él apósával. A gyújtogató gazdát a csendőrök letartóztatták.

Megsemmisítették Kenyeres-Kaufmann mandátumát. A közigazgatási bíróság Bolhos Gyula tanácselnök vezetésével mellett hétfőn délelőtt folytatta Kenyeres—Kaufmann Miklós mandátuma ellen beadott petíció tárgyalását. Bolhos Gyula dr. tanácselnök kihirdette a bíróság ítéletét. Eszerint az ítélet a petíciós panasznak azt a részét, amely azt kívánta, hogy **Bajcsy-Zsilinszky Endrét** nyilvánítsák megválasztott képviselőnek, a bíróság elutasította. Ellenben helyt adott a panasz egyéb részének, a beregszászi választókerületben a választási érvénytelenítéssel nyilvánította és **Kenyeres-Kaufmann Miklóst** 1800 pengő megfizetésére kötelezte. A beregszász-larpai választókerületben a bíróság ítélete folytán tehát új választást kell tartani.

Rossz tanácsadó a harag. A györmegyei Honkapusztában Kovács Imre 52 éves gazdasági cseléd összeveszett **Kiss Sándor** 42 éves gazdálkodóval, akit haragiában késével leszúrta. A gyilkos cselédet letartóztatták és átadták a győri ügyészségnek.

Derüs esetek az iskolából.

Fogalmazás készül a III. osztályban. Mindenki azon gondolkodik, mi lesz, ha megnő. Egyik jelenti, hogy ő már készen van s ő a fogalmazásban nagyon szereti a tanítónéni. Na olvassd el akkor. A leányk olvassa, hogy ő varrónő lesz egy-két év múlva s ingyen meg fogja varrni tanítónéniének a halottiruhát.

Egyik szívgárdista Urnapja előtt egy pár nappal állandóan elfoglalta magát odahaza. Régi játékokat keresett elő és likon eladta barátnőinek. Volt főbb szentképe s azokat nagymamájának kínálta megvételre. A kapott pár fillért igen gondosan számolgatta és pakolta. Édesanyja figyelte, mit akarhat az ő kis leánya, de elfoglaltsága miatt nem figyelte eléggé. Urnapja előtt való nap egy szegény kisleány eljött hozzájuk, kezében egy új fehér ruha, édesanyja kísérelében. Az anya megindulva és meghalva mondja: kedves lekinletetes-asszony én a kis leánytól nem merem elfogadni ezt a szép kis új ruhát, ő hozta el hozzánk, hogy az én kis Mariskám se maradjon el a virágköröstől. Természetesen az édesanyja is örömmel adta s igen boldog volt, hogy az ő kis leánya ilyen jólelkű.

Egy londoni borbély csere-megállapodást kötött egy temetkezési vállalkozóval, hogy életfogytiglan ingyen borotválja, ha a vállalkozó önköltségen díszes temetést rendez neki. Mindkettő megígérte, hogy nem fogja a másiktól lenyuzni a bőrt.

Százhatvannyolcszor nősült egy veszedelmes házasságszedő, akit az olasz bíróság tíz évi fogságra ítelt és valamennyi „házasságát” érvénytelennek nyilvánította. Az elítelt az utolsó szó jogán kijelentette, hogy most már, mint legényember, szereine végre egy érvényes házasságot kötni. Legalább arra a tíz évre, míg fogságban marad.

Szépreményű hölgyek. **Arnall Mary** wandsworthi nőnek 89 éves korában új fogai nőttek. Az újságíróknak kijelentette, hogy most saját tapasztalásból tudta meg, hogy milyen fájdalmas a fogzás. — A floridai **Clarmore**-egyetemen a bölcsészeti tudományának doktorává avatták **Gist Lillian** 80 éves nőt, akinek 11 gyermeke és 12 unokája van. Az avatás után kijelentette, hogy most a teológiára és annak elvégzésével az orvosi tanácsokra fog belépni.

Közgazdaság

A pontos adófizetők kamatkedvezményt kapnak

Illelkes helyről a következő felvilágosítást kaptuk:

— Jelenleg is érvényben vannak a pénzügyi kormány rendelkezései, amelyek a pontos adófizetőknek kedvezményeket biztosítanak. A lapközlemény azonban helytelen, mert ezek a rendelkezések a következőképp szólnak:

Azok az adózók, akik múlt évi hátralékukat és folyó évi előírásukat 1935. évi november hó 15-ig befizetik, 2 százalékos kamattérítést kapnak, illetve ennyivel kevesebbet tartoznak fizetni.

Azok az adózók, akik a folyó évi együttesen kezelt adó-tartozásuknak egy vagy több negyedévi részletét előre befizetik, az előre fizetett összeg minden pengője után évi 6 százalékos kamattérítésben részesülnek.

Azok az adózók pedig, akiknek öt éves részletfizetési kedvezményük van és hátralékuk után 6 százalékos késedelmi kamatot fizetnek, amennyiben a részleteket pontosan betartják, a 6 százalékból 3 százalékos tőkére számol el javukra az adóhivatal.

A „Hangya“ központ új alapokra fekteti a szövetkezeti értékesítést.

A Hangya központ igazgatósága legutóbb véglegesen megállapította azt a szervezetet, amely a Hangya szövetkezetek értékesítő munkáját lesz hivatva lebonyolítani. Minden olyan értékesítési ágra, amelyre a Hangya megszervezni kíván, külön szervezetet alapít Budapest székhellyel és az újonnan alapított szövetkezeteknek az összes működő vidéki Hangya szövetkezetek képviselői, illetve tagjai lehetnek. Az így létesítendő szövetkezetek a következők volnának: *Tojásértékesítő, Baromfiértékesítő, Méztermelő és Értékesítő, Tolltermelő és Értékesítő, Állatértékesítő, Gyümölcs, Zöldség és Terményértékesítő és Termelő, Háziipari Termelő és Értékesítő* Hangya Szövetkezet.

Valamennyi újonnan alakuló szövetkezet a Hangya kötelékébe tartozik, külön adminisztrációja alig lesz, amennyiben a költségek csökkentése érdekében az adminisztrációs munkák elvégzését a Hangya központ vállalja. Az új szövetkezeti szervezet nem teszi szükségessé az egyes falvakban új értékesítő szövetkezetek léle-

Megkezdik a telepítést.

A hitbizományi reform törvényjavaslat a képviselőház előtt fekszik. Előfuttarja a kormány azon törekvésének, hogy a törpebirtokosok és munkáscsaládok közül néhány ezrel földhöz juttasson és így a munkások létszámát csökkentve ezeknek megélhetését biztonságosabbá tegye.

A kormány a magántulajdon elvét létszámában tartja ugyan, azt is tudja, hogy a közép- és nagybirtok természeténél fogva felülmúlja a kisbirtokokét, mégis egyetemes szociális szempontból, a földmunkás réteg megsemmisítése érdekében nem térhet el a törvényjavaslat betervezése elől.

Alkalmunk volt a törvényjavaslat készítőjéről megkérdezni a telepítés néhány fontos irányelvét.

Elsősorban erősíteni akarják a törpebirtokosokat. Az 1—5 holdas kisemberekről van szó, kik — amennyiben megfelelő gazdasági felszereléssel és velőmaggal rendelkeznek, — 10-15 holdig kiegészíthetik birtoklétüket.

Ezek után jönnek sorba a földműves napszámosok és földmunkások, akik legalább 3—400 pengő beruházási értékkel rendelkeznek. Ezek anyagi erejükhöz képest 5—8 kataszteri hold földet kapnak *hosszu-lejratu törlesztésre*.

Sikerült megtudnunk azt is, hogy elsősorban Baranyamegyében, esonka Szalmában és Hegyeshalom környékén történnek telepítések. Igéretünk van arra is, hogy a kívánt anyagi erővel rendelkező endrői törpebirtokos és munkáscsaládok közül már az első telepítésnél elhelyeznek néhány száz családot.

A kormány tanult a 920-as földreform gyenge gyakorlati jelentőségéből. Feltételként állítja tehát fel, hogy csak olyanok kapjanak földet, akiknek némi megtakarított pénzüik vagy gazdasági ériükük van. Az ilyenek azonban ne 2-3, hanem annyi hold földet kapjanak, amennyihez erejük van, s másrészt megélhetésüket biztosítja. A telepítést 1936-ban hajlják végre.

~~~~~
sítését, mivel a meglévő Hangya szövetkezetek minden további nehézség nélkül képviselői, illetve tagjai lehetnek az újonnan alakult értékesítő szövetkezeteknek. Az új értékesítő szövetkezetek folyó év októberében alakultak meg és teljes munkásságukat 1936. január 1-én kezdik meg.

Gabona és állatárak.

Az elmúlt hetekben nagyobb javulás nem állott elő a gabonaárak kialakulásánál. A helyi piacon 17—17.30-ot fizettek a 80 kg.-os liszavidéki búzáért. Eladás alig volt, mert a véletlen befejezésével a legtöbb gazdának kiürült a magtára. A tengeriért 16 pengő is megadlak. Ezt kisebb mennyiségben csak a libatömők vásárolták. Az állatpiacon némi javulás volt észlelhető. Jobb hizókért 68-70 fillért fizettek helyben. A gyomai vásáron a soványsüldő és malacok ára is emelkedett. A tehén és vágómarha árainál is volt 5-10 százalékos növekedés. A prima szoposborjukért kilógrammonként 65-68 fillért fizettek.

MUNKÁSAINK

igen nagy lömegben dolgoznak az ország több részén. De még mindig ilthon van minlegy 180-200 munkás. Legutóbb Hajmáskétről jött haza egy csapat azért, mert állítólag igen nehéz munka mellett 90 fillért sem tudtak megkeresni.

Az elhelyezés nehézségére tekintettel kérjük és figyelmeztetjük munkástestvéreinket, hogy meggondolatlanul ne hagyják el munkahelyüket. Maguknak is nagy anyagi kárt okoznak, de lerontják az endrői munkásság jó hírnevét és megbízhatóságát. Ha kifogásuk van akár a munkaadás, akár a bér összege vagy kifizetésének késedelme miatt, vezelőjük levélben jelentse a dolgot vagy a község főjegyzőjének vagy Klinghammer László NEP titkárnak, hogy ők megkíséreljék a bajok orvoslását és ha ez hiábavaló lenne, akkor majd gondoskodás történik róluk, hogy jobb helyre mehessenek.

— A halóságok névszerint nyilvánlartják a munkától megfutamodó munkásokat és így azt érik el, hogy csak akkor alkalmazzák újra őket, amikor másutt már megbízható és elégséges számú munkást nem kapnak. Illő, hogy jó munkáért méltányos munkabért kapjanak, de az is megfontolandó, hogy esekélyebb napszámot hozó átmeneti munkák abbahagyásával ne veszítsék el a lehetőséget a jobban fizetett, tehát jövedelmezőbb munkáknak. Ne az uszítókra hallgassanak, hanem azt tekintés, hogy ilthon éhes szájak várják a garast és a sürtü krajgár jobb, mint a ritka forint.

HIRDETÉSEK

Endrőd—Gyomai Takarékpénztár R. T. Endrőd

F ökintézet: Gyoma. Telefon: Endrőd 2. Folyósít rövidlejratu mezőgazdasági kölcsönöket. **Elfogad lemondás nélküli betéteket a legmagasabb kamattal mellet.** Foglalkozik a banküzlet minden ágával, szelvénybevételek, arany- és ezüstpénzek, valamint külföldi pénznek beváltásával a mindenkor legmagasabb árfolyamon. Mindennemű felvilágosítással és utbaigazítással díjtalanul áll rendelkezésre az igazgatóság.

Endrődön a Nagyperesdülőben 8 kis hold, Décspáskumon 1 k. hold 266 n. öl föld kedvező fizetési feltételek mellett olcsón eladó. Érdeklődni lehet Békéscsabán, a Békésmegyei Kereskedelmi Banknál.

Vészto község főterén, a községben egyetlen szálloda és vendéglő azonnala is bérbeadó. Felvilágosítást nyújt dr. Prónai Ernő ügyvéd, Békéscsaba, Ferencz József-tér 21.

Kaliforniai pajzstetűtől mentes **Gyümölcsfát, Magastörzsű és bokor-rózsát, díszfát, díszcserjét, Évelő virágot, Gyökeres szőlővesszőt** stb. bármilyen mennyiségben igen olcsón szállít **Unghváry József** iskolája **Cegléd** Budapesti iroda VI. Andrassy ut 56. Oktató nagy árjegyzék ingyen.

Az Endrőd-Gyomai Takarékpénztár Rt. mindenféle gabonanevet magas piaci áron vásárol.

ÓRAK ÉKSZEREK DISZTÁRGYAK
dus választékban
finom minőségben
TAUBER MEZÖTUR
Gimnáziummal szemben

A Katolikus Népszövetség Temetkezési Segítőpénztára

utján mindenki könnyíthet az elhalálozás miatt jelentkező gondon, megnyugvást szerezhet magának és családjának **iratkozzék be tagul**

mert ezáltal csekély havi tagsági díj ellenében oly összegű temetési segélyről gondoskodik, amelyből a gyógykezelés, temetés minden kiadása fedezhető. A temetési segélyakciót a nagyváradi egyházmegyei Apostoli Kormányzó ur 1933/1933 sz. alatt jóváhagyta és ajánlja.

Tagfelvétel és a díjak befizetése az Endrőd—Gyomai Takarékpénztár Rt.-nál Endrődön.

Tag lehet minden 14—65 év közötti egyén.
Orvosi vizsgálat nincsen! Legkisebb havi díj 50 fillér.

„Az Egyházmegyei Hatóság 1238/1934. számú engedélyével.”

Szerkesztésért és kiadásért felelős: **Stefán Béla.**

Nyomtatja a „Hungaria” könyvnyomda vállalat, Gyomán.

Felelős üzemvezető: Tekt Sándor.